



Opetus- ja kulttuuriministeriö

VN/33727/2023

Etelä-Savon maakuntaliiton lausunto hallituksen esityksestä laiksi ammattillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Yleisiä huomioita esitysluonnoksesta

Vaikka ammatillisen koulutuksen ja sen rahoitusmallin kehittäminen entistä vaikuttavampaan ja ennakoitavampaan suuntaan on sinänsä kannatettavaa, näyttää erityisesti aikuisopiskelijoiden jatkuvan oppimisen tulevaisuus esityksen valossa huolestuttavalta. Ehdotusten mukaisesti tulevaisuudessa rahoitusta ohjattaisiin aiempaa selkeämmin erityisesti oppivelvollisuuden piirissä oleviin nuorisoikäluokkiin ja vailla toisen asteen ammatillista tutkintoa oleviin kohderyhmiin.

Etelä-Savo lukeutuu Suomen ikääntyneimpiin maakuntiin, jossa vuosittain perusopetuksen päättävien nuorten ikäluokat ovat muuta maata pienemmät ja osaavan työvoiman saanti perustuu erittäin vahvasti aikuisopiskelijoihin, kuten alan- ja ammatinvaihtajiin. Mikäli työikäisen väestön mahdollisuudet uudelleen kouluttautumiseen ja osaamisen päivittämiseen ammatillisessa koulutuksessa heikentyvät, riskinä on, että työelämän kokemaa osaajapula syvenee entisestään. Etelä-Savon maakuntaliitto pitääkin tärkeänä varmistaa, että rahoitusmalli mahdollistaa myös jatkossa aikuisten jatkuvan oppimisen ja osaamisen kehittämisen myös koulutusasteiden sisällä. Uudistukset eivät myöskään saa asettaa väestöpohjaltaan erilaisilla alueilla toimivia koulutuksenjärjestäjiä keskenään eriarvoiseen asemaan, vaan lähtökohtana tulee olla alueen työelämän tarpeisiin vastaaminen.

Lisäksi uudistuksessa tulisi huomioida myös muut samanaikaiset, hallitusohjelman mukaiset työelämässä olevien jatkuvaan oppimiseen kohdistuvat heikennykset (mm. aikuiskoulutustuen lakkauttaminen, yritysten henkilöstökoulutusmahdollisuuksien heikentäminen, kesäyliopistojen rahoitusleikkaukset) ja tehtävä huolellinen yhteisarviointi niiden vaikutuksista.

Myös hallituksen esitystä luonnonvara-alojen tutkintojen rahoituksen heikentämisestä voi pitää erittäin huolestuttavana. Luonnonvara-alan koulutusten sijoittamisen halvempaan kustannuskoriin on arvioitu pienentävän alojen rahoitusta jopa noin kolmanneksella nykytasosta. Maa- ja metsätalousvaltaisen Etelä-Savon kehittämisen strategiset kärjet nojaavat metsään, veteen ja ruokaan, ja luonnonvara-alojen koulutus, erityisesti ammatillisten oppilaitosten maa- ja metsätalouden tutkinnot, muodostavat keskeisen edellytyksen niiden kehittämiselle. Mikäli esityksen mukaiset muutokset koulutusten hinnoittelussa toteutetaan, tulee erityisesti luonnonvara-alan koulutusten elinvoimaisuus ja vetovoima kärsimään, kun uudella hintatasolla koulutusta ei voida enää järjestää nykytuotoisesti, esimerkiksi maatilojen oppimisympäristöissä ja nykyaikaisilla opetusvälineillä toteutettuna. Erityisesti maa- ja

metsätalous on koneellinen toimiala, jolta vaaditaan jatkuvasti korkeampaa teknologiaa ja uusien innovaatioiden käyttöönottoa. Mikäli näihin ei ole resursseja, ei alalle tule riittävästi eikä riittävän osaavia tekijöitä.

Esitys luonnonvara-alojen tutkintojen uudesta hinnoittelusta on myös ristiriitainen Petteri Orpon hallitusohjelmaan sisältyvän kirjauksen kanssa, jonka mukaan koulutusjärjestelmämme tulee tuottaa riittävästi osaamista ja tekijöitä kriittisille aloille huolehtien näin yhteiskuntamme kantokyvystä ja, että huoltovarmuuden varmistamiseksi ammatillisessa koulutuksessa on varmistettava, että kriittisten alojen osaamistarpeisiin vastataan riittävästi. Nyt esityksessä mukana olevat luonnonvara-alojen hinnoittelun muutokset kohdistuvat kuitenkin nimenomaan huoltovarmuuden näkökulmasta kriittisille luonnonvara-aloille. Tärkeää on myös huomioida, että luonnonvara-alat ovat merkittäviä työllistäjiä koko maassa ja niissä on myös paljon yritystoimintaa, joka tarvitsee ammatillisten oppilaitosten kouluttamia osaajia myös tulevaisuudessa. Etelä-Savon maakuntaliitto esittää, että luonnonvara-alojen tutkinnot palautetaan tulevassa asetuksessa niihin kustannusryhmiin, missä ne tällä hetkellä ovat ja huomioidaan näiden alojen merkitys huoltovarmuuden näkökulmasta sekä turvataan jatkossakin mahdollisuus kouluttautua luonnonvara-aloille.

Ammatillisen koulutuksen kokeilua koskevat säädösehdotukset

Esityksen mukaan ammatillisen koulutuksen kokeiluun valitaan 40 koulutuksen järjestäjää. Etelä-Savon maakuntaliitto pitää tärkeänä, että kokeiluun valitaan koulutuksen järjestäjiä alueellisesti kattavasti eri puolilta Suomea siten, että alueiden ja koulutuksen järjestäjien erityispiirteet voidaan huomioida mahdollisimman hyvin. Koska kokeilun ulkopuolelle jää merkittävä osa ammatillisen koulutuksen järjestäjistä, tulee Opetus- ja kulttuuriministeriön varmistaa, että myös kokeilun ulkopuolelle jääville koulutuksen järjestäjille on riittävä tuki ja resurssit toimintansa kehittämiseksi kokeilun aikana.

Oppimisen tukea ja erityistä tukea koskevat säädösehdotukset

Etelä-Savon maakuntaliitolla ei ole asiaan lausuttavaa

Tilauskoulutusta koskevat säädösehdotukset

Etelä-Savon maakuntaliitolla ei ole asiaan lausuttavaa

Muut ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia koskevat säädösehdotukset

Etelä-Savon maakuntaliitolla ei ole asiaan lausuttavaa

Asetusluonnokset

Etelä-Savon maakuntaliitolla ei ole asiaan lausuttavaa

Muut kommentit

Etelä-Savon maakuntaliitolla ei ole asiaan lausuttavaa.

Etelä-Savon maakuntaliitto

Pentti Mäkinen
maakuntajohtaja

Anne Kokkonen
Aluekehityspäällikkö

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti maakuntaliiton asianhallintajärjestelmässä.